Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
Spor Bilimleri Fakültesi
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR BİLİMLERİ DERGİSİ

Para-Taekwondo Sınıflandırma Deneyimleri: Nitel Bir Araştırma ve Kavramsal Çerçeve Önerisi

Erol BAYKAN[1], **Mehmet İNAN**[1*]
[1]Yozgat Bozok Universitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Yozgat.

Gönderi Tarihi: 11.07.2026 **Kabul Tarihi: 29.08.2026** **Yayın Tarihi: 30.08.2026**

Öz: Bu araştırma, para-taekwondo sporcularının sınıflandırma sistemine ilişkin deneyimlerini incelemeyi ve sistemin eşitlik, rekabet ve yönetsel süreçler bağlamında nasıl değerlendirildiğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma, yorumlayıcı paradigma çerçevesinde yürütülen nitel bir çalışmadır. Veriler, müsabaka kategorisindeki K41 ve K44 sınıflarında ve poomsae kategorisindeki P20 sınıfında yer alan toplam 20 aktif para-taekwondo sporcusuyla gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla toplanmış ve refleksif tematik analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Bulgular, katılımcıların bir bölümünün sınıflandırma sistemini adil rekabeti destekleyen bir yapı olarak değerlendirdiğini; buna karşılık bazı katılımcıların boy, uzuv uzunluğu, yaş, engel türü ve farklı sınıflardaki sporcuların birlikte yarışması gibi durumları eşitsizlik kaynağı olarak algıladığını göstermiştir. Ayrıca sınıflandırma deneyiminin motivasyon, özgüven ve spora bağlılık süreçleriyle ilişkili olabileceği belirlenmiştir. Görüşmelerden oluşturulan temalardan hareketle, sınıflandırma deneyiminin yapısal, deneyimsel ve yönetsel boyutlarını birlikte ele alan sporcu merkezli bir ön kavramsal çerçeve olarak Para-Taekwondo Sınıflandırma Deneyimi Kavramsal Çerçevesi (PTSDKÇ) önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Para-Taekwondo, Sınıflandırma Sistemi, Adalet Algısı, Sporcu Deneyimi, Spor Yönetişimi, Paralimpik Spor Yönetimi

Para-Taekwondo Classification Experiences: A Qualitative Study and a Proposed Conceptual Framework

Abstract: This study examines para-taekwondo athletes' experiences with the classification system and explores how the system is perceived in relation to fairness, competition, and governance processes. The study was conducted within an interpretivist qualitative research design. Data were collected through semi-structured interviews with 20 active para-taekwondo athletes competing in the K41 and K44 kyorugi classes and the P20 poomsae class and were analysed using reflexive thematic analysis. Some participants perceived the classification system as supporting fair competition, whereas others associated height, limb length, age, impairment type, and competition between athletes from different classes with perceived inequalities. Classification experiences were also discussed in relation to motivation, self-confidence, and commitment to sport. Based on the themes generated from the interviews, the Para-Taekwondo Classification Experience Conceptual Framework (PTCECF) was proposed as a preliminary athlete-centred framework addressing the structural, experiential, and governance-related dimensions of classification. The study contributes to discussions on athlete experience, perceived fairness, and governance within para-sport classification systems.

Keywords: Para-Taekwondo, Classification System, Perceived Fairness, Athlete Experience, Sport Governance, Paralympic Sport Management

[*] ***Sorumlu yazar:*** *Mehmet İnan, E-posta: mehmet.inannn@gmail.com*

GİRİŞ

Engelli bireylerin spor faaliyetlerine katılımı, yalnızca fiziksel sağlık ve rehabilitasyon süreçleri açısından değil, sosyal bütünleşme, öz-yeterlik ve toplumsal katılım açısından da önemli bir alan olarak değerlendirilmektedir (Jaarsma ve ark., 2014; Swartz ve ark., 2016). Son yıllarda para-spor alanında gerçekleştirilen çalışmalar, spor deneyiminin psikolojik iyi oluş, sosyal görünürlük ve toplumsal entegrasyon ile ilişkili olabileceğini; ancak bu süreçlerin bireysel ve bağlamsal koşullara göre farklılaşabildiğini göstermektedir (Dai ve Menhas, 2020; Oldörp ve ark., 2025). Bu nedenle paralimpik spor yapıları yalnızca sportif performans üzerinden değil, kapsayıcılık, eşitlik ve katılım çerçevesinde de tartışılmaktadır (Loland, 2021; Swartz ve ark., 2016).

Paralimpik sporlarda rekabetin düzenlenmesi, sporcuların performansını etkileyen fonksiyonel özelliklere dayalı sınıflandırma sistemleri aracılığıyla gerçekleştirilmektedir (Tweedy ve Vanlandewijck, 2011). Bu sistemlerin amacı, uygun engel türünün sportif performans üzerindeki etkisini en aza indirerek yarışma sonucunun mümkün olduğunca sporcuların beceri, antrenman düzeyi ve sportif performansı tarafından belirlenmesini sağlamaktır (Tweedy ve Vanlandewijck, 2011; Tweedy ve ark., 2016). Bununla birlikte güncel literatürde sınıflandırma sistemlerinin yalnızca teknik doğruluk temelinde değerlendirilmesinin yeterli olmadığı; etik ilkeler, şeffaflık, yönetişim ve sporcu deneyimleri gibi unsurların da dikkate alınması gerektiği vurgulanmaktadır (Christensen ve ark., 2025; Gusliana ve ark., 2024; McNamee ve ark., 2021). Sınıflandırma ölçütlerinin uygulanma biçimi ve aynı sınıf içerisindeki fonksiyonel farklılıklar, sınıflandırmanın adilliğine ilişkin tartışmaların temel konuları arasında yer almaktadır (Tweedy ve Vanlandewijck, 2011; Christensen ve ark., 2025). Bunun yanında boy ve uzuv uzunluğu gibi antropometrik özelliklerin genel taekwondo performansında etkili olabildiği bilinmektedir; ancak bu özelliklerin sınıflandırma adaleti üzerindeki etkisi doğrudan para-taekwondo verileriyle ayrıca incelenmelidir (Bridge ve ark., 2014). Ayrıca elit paralimpik spor yapılarının doğası gereği belirli ölçüde seçici ve sınırlayıcı özellikler taşıyabildiği ifade edilmektedir (Howe ve Silva, 2018).

Para-taekwondoda sınıflandırma sistemi, müsabaka ve poomsae kategorilerinde farklı uygunluk ve değerlendirme esaslarına dayanmaktadır. Müsabaka kategorisindeki K sınıfları, üst ekstremite yetersizliklerinin sportif performans üzerindeki etkisine göre düzenlenmektedir. Araştırma örnekleminde bulunan K41 ve K44 sınıfları bu müsabaka sınıflandırması içinde yer almakta; K41 daha yüksek düzeyde aktivite sınırlılığı, K44 ise görece daha düşük düzeyde aktivite sınırlılığı bulunan sporcuları kapsamaktadır (Jeong ve ark., 2021; World Taekwondo, 2023). P20 ise zihinsel yetersizliği bulunan sporcuların poomsae kategorisindeki sınıflandırmasını ifade etmektedir (World Taekwondo, 2024). Dövüş sporlarında boy, uzuv uzunluğu ve teknik kapasite gibi özelliklerin sportif performansla ilişkili olabileceği belirtilmektedir (Bridge ve ark., 2014). Ancak bu özelliklerin sınıflandırma sistemine ilişkin adalet algısıyla nasıl ilişkilendirildiği, sporcuların branşa özgü deneyimleri üzerinden değerlendirilmelidir. Sınıflandırmanın rekabet koşullarını dengelemeyi amaçlaması, sporcuların bu koşulları aynı ölçüde adil buldukları anlamına gelmemektedir. Nitekim mevcut çalışmaların büyük bölümünün teknik doğruluk, performans dengesi ve uzman değerlendirmelerine odaklandığı; buna karşılık sporcu deneyimlerini merkeze alan

araştırmaların daha sınırlı kaldığı görülmektedir (Jeong ve ark., 2021). Bu durum, sınıflandırma sistemlerinin yalnızca performans temelli değil, sporcuların sistemi nasıl deneyimlediği üzerinden de değerlendirilmesi gerektiğini düşündürmektedir. Paralimpik spor yapılarının katılım, erişim ve sosyal deneyim boyutlarıyla birlikte ele alınması gerektiğini vurgulayan yaklaşımlar da bu değerlendirmeleri desteklemektedir (Howe ve Silva, 2018).

Bu kapsamda araştırmanın amacı, para-taekwondo sporcularının sınıflandırma sistemine ilişkin deneyimlerini adalet, rekabet, motivasyon ve yönetsel süreçler bağlamında incelemek ve elde edilen bulgular doğrultusunda sporcu merkezli bir kavramsal çerçeve önermektir. Bu amaç doğrultusunda; Para-taekwondo sporcuları sınıflandırma sürecini nasıl deneyimlemektedir? Sporcular sınıflandırma sistemini adalet, rekabet, motivasyon ve yönetsel süreçler bakımından nasıl anlamlandırmaktadır? Bu deneyimler müsabaka türü ve sporcu sınıfına göre nasıl farklılaşmaktadır? Araştırma sorularına yanıt aranmıştır.

METOT

Araştırma Modeli

Bu araştırma, para-taekwondo sporcularının sınıflandırma sistemine ilişkin deneyimlerini ve bu deneyimlere yükledikleri anlamları incelemek amacıyla yorumlayıcı nitel araştırma deseninde tasarlanmıştır. Çalışma, belirli bir kurum veya organizasyonu bütüncül bir vaka olarak incelemediği için durum çalışması olarak yapılandırılmamıştır. Araştırmanın sınırları, Türkiye'de aktif olarak para-taekwondo branşıyla ilgilenen ve resmî K41, K44 veya P20 sınıflarından birinde yer alan sporcuların sınıflandırma deneyimleriyle belirlenmiştir. Yorumlayıcı yaklaşım, sınıflandırma sistemine ilişkin deneyimlerin sporcuların öznel değerlendirmeleri ve anlamlandırma süreçleri üzerinden incelenmesine imkân sağlamıştır (Crotty, 1998; Denzin ve Lincoln, 2018; Schwandt, 1994).

Verilerin çözümlenmesinde Braun ve Clarke'ın (2006, 2021) refleksif tematik analiz yaklaşımı kullanılmıştır. Analiz hem açık anlam hem de yorumlayıcı düzeyde yürütülmüştür. Açık anlam düzeyindeki kodlama, katılımcıların doğrudan dile getirdiği "boy farkı", "kol uzunluğu", "adil rekabet" ve "yeni sınıf beklentisi" gibi ifadeler üzerinden gerçekleştirilmiştir. Yorumlayıcı düzeyde ise aynı katılımcının sistemi belirli yönlerden adil, başka yönlerden yetersiz değerlendirmesi, "eşitlik vaadi ile deneyimlenen eşitsizlik arasındaki gerilim" biçiminde kavramsallaştırılmıştır. Benzer şekilde şeffaflık ve sporcu katılımına ilişkin talepler, yönetsel açıklık ve temsil beklentisi kapsamında yorumlanmıştır. Temalar, verinin doğrudan ve değişmez yansımaları olarak değil, araştırmacının veriyle kurduğu yorumlayıcı etkileşim sonucunda oluşturulan analitik yapılar olarak ele alınmıştır (Braun ve Clarke, 2021).

Araştırmanın raporlanmasında *Standards for Reporting Qualitative Research* (SRQR) ölçütleri dikkate alınmıştır (O'Brien ve ark., 2014).

Çalışma Grubu

Araştırmanın katılımcılarını Türkiye'nin farklı illerinde aktif olarak para-taekwondo branşıyla ilgilenen 20 sporcu oluşturmaktadır. Katılımcılar, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yoluyla belirlenmiş; sınıf, cinsiyet, yaş, spor deneyimi ve millilik durumu bakımından heterojen bir katılımcı grubuna ulaşılmasına çalışılmıştır (Patton, 2015; Creswell ve Poth, 2018). Araştırmaya dâhil edilme ölçütleri: Aktif olarak para-taekwondo sporuyla ilgilenmek, resmî sınıflandırma kategorilerinden birinde yer almak ve gönüllü katılım sağlamaktır. Örneklem, farklı sınıflandırma kategorilerindeki sporcuları içerecek şekilde oluşturulmuştur. Katılımcıların 2'si K41, 13'ü K44 ve 5'i P20 sınıfında yer almaktadır. Bu çeşitlilik, sınıflandırma sistemine ilişkin farklı deneyim ve algıların ortaya konulmasını amaçlamaktadır.

Katılımcı sayısının yeterliliği, mekanik bir doygunluk ölçütünden ziyade örneklemin bilgi gücü ve araştırma amacı bakımından analitik yeterliliği üzerinden değerlendirilmiştir. K41, K44 ve P20 sınıflarındaki sporcuların farklı yaş, cinsiyet, deneyim ve millilik özelliklerine sahip olması, sınıflandırma deneyiminin farklı görünümlerine ulaşılmasına katkı sağlamıştır. Yirmi görüşme sonunda araştırma sorularını karşılayacak kapsam ve çeşitlilikte anlatıya ulaşıldığı değerlendirilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların demografik ve sportif özellikleri

Katılımcı	Cinsiyet	Yaş	Eğitim	Kategori	Sınıf	Milli Sporcu	Spor Yaşı	Başarı
K1	Kadın	18-21	Lisans	M	K41	Hayır	6	Ulusal
K2	Kadın	15-17	Lise	M	K41	Hayır	2	Yok
K3	Erkek	18-21	Lise	P	P20	Hayır	11	Ulusal
K4	Kadın	18-21	Lise	P	P20	Hayır	2	Yok
K5	Erkek	18-21	Lise	P	P20	Evet	4	Ulusal
K6	Erkek	18-21	Lise	P	P20	Hayır	10	Bölgesel
K7	Erkek	18-21	Lise	P	P20	Hayır	1	Yok
K8	Erkek	≥22	Lisans	M	K44	Evet	9	Uluslararası
K9	Kadın	18-21	Lisans	M	K44	Hayır	5	Yok
K10	Kadın	18-21	Lise	M	K44	Hayır	3	Ulusal
K11	Kadın	18-21	Lisans	M	K44	Hayır	1	Yok
K12	Erkek	15-17	Lise	M	K44	Hayır	3	Yok
K13	Kadın	18-21	Lisans	M	K44	Evet	4	Ulusal
K14	Kadın	15-17	Lise	M	K44	Hayır	3	Yok
K15	Erkek	15-17	Lise	M	K44	Evet	4	Ulusal
K16	Erkek	15-17	Lise	M	K44	Hayır	1	Yok
K17	Erkek	15-17	Lise	M	K44	Hayır	7	Yok
K18	Erkek	≥22	Lisansüstü	M	K44	Hayır	4	Ulusal
K19	Erkek	≥22	Ön lisans	M	K44	Evet	8	Ulusal
K20	Erkek	≥22	Lisans	M	K44	Evet	8	Ulusal

Not. Katılımcıların dolaylı olarak tanınma riskini azaltmak amacıyla yaş ve en iyi sportif başarı bilgileri kategorik olarak sunulmuştur. M = Müsabaka; P = Poomsae; ≥22 = 22 yaş ve üzeri. Spor yaşı yıl olarak gösterilmiştir.

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmaya katılan 20 para-taekwondo sporcusunun 8'i kadın, 12'si erkektir. Katılımcıların 6'sı 15–17, 10'u 18–21, 4'ü ise 22 ve üzeri yaş grubundadır. Eğitim durumları lise, ön lisans, lisans ve lisansüstü düzeylerinde farklılaşmaktadır. Katılımcıların 15'i müsabaka, 5'i poomsae kategorisinde yer almaktadır. Sınıflandırma bakımından 2 katılımcı K41, 13 katılımcı K44 ve 5 katılımcı P20 sınıfındadır. Katılımcıların 6'sı milli sporcu olup spor deneyimleri 1–11 yıl arasında değişmektedir. Katılımcı grubunda ulusal, bölgesel ve uluslararası dereceye sahip sporcuların yanı sıra henüz sportif derece elde etmemiş sporcular da bulunmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri, Türkiye'nin farklı illerinden Ankara'daki organizasyonlara katılan aktif para-taekwondo sporcularıyla gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Veri toplama aracı, kişisel bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Kişisel Bilgi Formu

Katılımcıların demografik ve sportif özelliklerini belirlemek amacıyla hazırlanan kişisel bilgi formunda; cinsiyet, yaş, eğitim durumu, yarışma kategorisi (poomsae/müsabaka), mevcut sporcu sınıflandırma kategorisi (K41, K44, P20, P30, P50, P70), milli sporcu olma durumu, spor yaşı (yıl) ve elde edilen en iyi sportif başarıya ilişkin sorular yer almaktadır.

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Yarı yapılandırılmış görüşme formu, araştırmanın amacı ve ilgili literatür doğrultusunda araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Taslak form, spor yönetimi alanında çalışan ve para-spor sınıflandırması konusunda akademik çalışmaları bulunan iki uzmanın görüşüne sunulmuştur. Uzmanlar, soruların araştırmanın amacıyla uyumu, kapsamı, anlaşılırlığı ve sıralanışı açısından değerlendirme yapmış; değerlendirme sonucunda formun mevcut yapısının uygun olduğu konusunda görüş birliğine varmıştır. Bu nedenle formdan herhangi bir soru çıkarılmamış, sorular birleştirilmemiş ve ifadelerde değişiklik yapılmamıştır. Soruların katılımcılar tarafından anlaşılabilirliğini ve görüşme akışını değerlendirmek amacıyla iki para-taekwondo sporcusuyla pilot görüşme gerçekleştirilmiştir. Pilot görüşmelerde soruların açık ve anlaşılır olduğu, görüşme akışında herhangi bir sorun yaşanmadığı görülmüş ve görüşme formunda değişiklik yapılmasına gerek duyulmamıştır. Pilot görüşmeye katılan sporcular araştırmaya dâhil edilme ölçütlerini karşıladıkları ve görüşme formunda herhangi bir değişiklik yapılmadığı için nihai çalışma grubuna dâhil edilmiştir.

Görüşme formundaki temel sorular katılımcıların yarışma kategorileri dikkate alınarak uygulanmıştır. Farklı sınıflardaki sporcularla yapılan müsabakalara ilişkin yedinci soru yalnızca müsabaka kategorisinde yer alan K41 ve K44 sporcularına yöneltilmiştir. P20 sınıfındaki poomsae sporcularıyla yapılan görüşmelerde bu soru kullanılmamış; sınıflandırmanın poomsae performansının değerlendirilmesi ve yarışma deneyimi üzerindeki etkisi, kategoriye uygun takip soruları aracılığıyla ele alınmıştır.

Görüşmeler sırasında katılımcılara aşağıdaki sorular yöneltilmiştir:

1. Para-taekwondo sporuna başlama sürecinizi ve bu branşta yaşadığınız genel deneyimleri anlatır mısınız?
2. Sporcu sınıflandırma sürecine ilk kez dâhil olduğunuzda neler yaşadınız?
3. Mevcut sınıflandırma sisteminin sportif performansınızı nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?
4. Sınıflandırma uygulamalarının adil rekabeti sağlamaya katkısını nasıl değerlendiriyorsunuz?
5. Sınıflandırma kararlarının şeffaflığı ve anlaşılabilirliği hakkında ne düşünüyorsunuz?
6. Sınıflandırma sürecinin motivasyonunuz ve spora bağlılığınız üzerindeki etkileri nelerdir?
7. Farklı sınıflardaki sporcularla yapılan müsabakalar sizce nasıl bir rekabet ortamı yaratmaktadır?
8. Sınıflandırma sistemine ilişkin yaşadığınız olumlu ya da olumsuz bir deneyimi paylaşır mısınız?
9. Mevcut sınıflandırma sistemi engelli sporcular arasında eşitliği ne ölçüde desteklemektedir?
10. Para-taekwondo branşında sınıflandırma sisteminin geliştirilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?
11. Eklemek istediğiniz başka bir görüş veya deneyim var mı?

K41 ve K44 sporcularıyla yapılan görüşmelerde rakiple karşılaşma, fiziksel avantaj ve farklı sınıfların birlikte yarışması üzerinde durulurken; P20 sporcularına performansın değerlendirilmesi, sınıflandırmanın poomsae katılımına etkisi ve benzer özellikteki sporcularla değerlendirilme deneyimi hakkında kategoriye özgü sorular yöneltilmiştir.

Araştırma Yayın Etiği

Araştırma için 21.01.2026 tarihinde 1/43 karar sayısı ile Yozgat Bozok Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulundan izin alınmıştır. On sekiz yaş ve üzerindeki katılımcılardan yazılı bilgilendirilmiş gönüllü onam alınmıştır. On sekiz yaşından küçük katılımcılar için ebeveyn veya yasal temsilciden yazılı bilgilendirilmiş onam, katılımcının kendisinden ise yaşına uygun biçimde gönüllü katılım oluru alınmıştır. Veriler anonimleştirilmiş ve yalnızca bilimsel amaçlarla kullanılmıştır.

Verilerin Toplanması

Veriler, 15 Şubat–30 Mayıs 2026 tarihleri arasında Ankara'da düzenlenen il ve Türkiye şampiyonalarına katılan sporcularla spor salonları, kamp merkezi ve spor kulüplerinde gerçekleştirilen yüz yüze görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Görüşmeler, spor bilimleri alanında görev yapan erkek bir öğretim üyesi tarafından yürütülmüştür. Araştırmacı ile katılımcılar arasında araştırma öncesinde kişisel, mesleki veya sportif bir ilişki bulunmamaktadır. Görüşmeler, katılımcıların deneyimlerini ayrıntılı biçimde açıklamalarına imkân sağlayacak esnek bir yapıda gerçekleştirilmiş ve gerekli durumlarda açıklayıcı ve derinleştirici sorular yöneltilmiştir.

Reşit katılımcılarla yapılan görüşmelerde yalnızca katılımcı ve araştırmacı bulunmuştur. Reşit olmayan katılımcılarla yapılan görüşmelerde ise katılımcının antrenörü refakatçi yetişkin olarak

görüşme ortamında yer almıştır. Antrenörün görüşmede bulunması, yasal temsilciden alınması gereken bilgilendirilmiş onamın yerine kullanılmamıştır. Reşit olmayan katılımcılar için ebeveyn veya yasal temsilciden bilgilendirilmiş onam, katılımcının kendisinden ise gönüllü katılım oluru ayrıca alınmıştır. Her katılımcıyla bir kez görüşülmüş ve tekrar görüşme yapılmamıştır. Her görüşme yaklaşık 30–40 dakika sürmüş ve katılımcıların izinleri doğrultusunda ses kaydına alınmıştır.

Ses kayıtları araştırmacı tarafından kelimesi kelimesine yazıya aktarılmış, doğrudan kimlik bilgileri çıkarılmış ve transkriptler K1–K20 kodları kullanılarak anonimleştirilmiştir. Görüşmelerin toplam kayıt süresi kesin olarak hesaplanmadığından yalnızca görüşme başına ortalama süre raporlanmıştır. Ses kayıtları ve katılımcıların kimlik bilgileri araştırmacının parola korumalı kişisel bilgisayarında saklanmış ve bu verilere yalnızca görüşmeleri gerçekleştiren araştırmacı erişmiştir. Kimlik bilgilerinden arındırılmış transkriptler ise veri analizini birlikte yürüten iki yazar tarafından incelenmiştir.

Transkriptler 20 katılımcının tamamıyla paylaşılmış ve katılımcılardan kendi görüşme kayıtlarının doğruluğunu kontrol etmeleri istenmiştir. Transkriptlerin kontrolü kodlama sürecinden önce gerçekleştirilmiş; katılımcıların kendi ifadeleriyle ilişkili kodlar ve tema özetleri ise temalar oluşturulduktan sonra anlaşılır bir dille kendileriyle paylaşılmıştır. Katılımcılar, ifadelerinin doğru aktarıldığını ve kendileriyle paylaşılan özetlerin görüşlerini anlaşılır biçimde yansıttığını belirtmiş; herhangi bir ekleme veya düzeltme talebinde bulunmamıştır. Bu işlem, transkriptlerin doğru aktarımını kontrol etmek ve katılımcılardan analitik yorumlara ilişkin geri bildirim almak amacıyla uygulanmıştır. Katılımcı geri bildirimi, refleksif tematik analiz kapsamında temaların nesnel biçimde doğrulandığı veya araştırmacının yorumlayıcı rolünün ortadan kaldırıldığı anlamında kullanılmamıştır (Birt ve ark., 2016; Braun ve Clarke, 2021).

Verilerin Analizi

Veriler, Braun ve Clarke'ın (2006, 2019, 2021) altı aşamalı refleksif tematik analiz yaklaşımı kullanılarak çözümlenmiştir. Analiz süreci iki yazarın birlikte katılımıyla yürütülmüş ve herhangi bir nitel veri analizi yazılımı kullanılmamıştır. Anonimleştirilmiş transkriptler araştırmacılar tarafından tekrar tekrar okunmuş; dikkat çeken ifadeler, yinelenen anlamlar ve araştırma sorularıyla ilişkili değerlendirmeler üzerine notlar alınmıştır. Kodlama, önceden hazırlanmış bir kod listesine veya kuramsal kategorilere bağlı kalınmadan, doğrudan katılımcı ifadelerinden hareketle tümevarımsal olarak elle gerçekleştirilmiştir. Transkriptlerin doğruluğuna ilişkin katılımcı geri bildirimleri kodlama sürecinden önce alınmış; herhangi bir düzeltme talebi gelmediği için transkriptler mevcut hâlleriyle analize dâhil edilmiştir. Kodlar ve tema özetlerine ilişkin geri bildirimler ise temalar oluşturulduktan sonra değerlendirilmiştir.

Katılımcı ifadelerindeki anlamlı veri parçalarına açıklayıcı ilk kodlar atanmıştır. İlk kodların oluşturulmasının ardından iki yazar kodları birlikte incelemiş ve benzer anlam örüntülerini temsil eden kodları alt temalar altında bir araya getirmiştir. Alt temalar arasındaki kavramsal ilişkiler değerlendirilerek tema taslakları oluşturulmuştur. Tüm transkriptlerin kodlanması ve kodların alt temalar altında düzenlenmesinin ardından tema taslakları veri setiyle yeniden karşılaştırılmıştır. Bu aşamada temaların kapsamı, tema içi tutarlılığı, temalar arasındaki

ayrışma düzeyi ve araştırma sorularıyla ilişkisi değerlendirilmiştir. İkinci yazar, kod–alt tema–tema bağlantılarını ve tema sınırlarını ayrıca gözden geçirmiş; yapılan değerlendirmeler iki yazar tarafından birlikte ele alınmıştır. Tema yapısı, görüşme formunu da değerlendiren iki alan uzmanının görüşüne sunulmuş; uzman geri bildirimleri dikkate alınarak temaların adları ve kavramsal sınırları kesinleştirilmiştir.

K41, K44 ve P20 sınıflarındaki katılımcıların transkriptleri aynı veri seti içerisinde birlikte analiz edilmiştir. Araştırmanın amacı sınıflar arasında farklılık veya sıklık karşılaştırması yapmak olmadığından K ve P grupları arasında ayrı veya nicel bir karşılaştırma yürütülmemiştir. Bununla birlikte katılımcı ifadelerinin yorumlanmasında müsabaka ve poomsae kategorilerinin farklı yarışma ve değerlendirme yapıları dikkate alınmıştır. K41 ve K44 sporcularının anlatıları rakiple doğrudan karşılaşma ve müsabaka koşulları; P20 sporcularının anlatıları ise poomsae performansının değerlendirilmesi ve kategori deneyimi bağlamında ele alınmıştır. Ortak anlam örüntüleri, bu kategori farklılıkları korunarak temalar altında bir araya getirilmiştir.

Analiz hem açık anlam hem de yorumlayıcı düzeyde yürütülmüştür. Açık anlam düzeyinde katılımcıların doğrudan ifade ettikleri görüşler kodlanırken yorumlayıcı düzeyde aynı katılımcının sınıflandırma sisteminin bazı yönlerini adil, bazı yönlerini ise yetersiz değerlendirmesi gibi anlatılar arasındaki gerilimler incelenmiştir. Temalar, verinin doğrudan ve değişmez yansımaları olarak değil, araştırmacıların veriyle kurduğu yorumlayıcı etkileşim sonucunda oluşturulan analitik yapılar olarak ele alınmıştır (Braun ve Clarke, 2021). Ham veriden temaya uzanan analiz sürecini görünür kılmak amacıyla her ana temadan örnek katılımcı ifadesi, ilk kod, alt tema, ana tema ve ilgili kavramsal bileşen arasındaki bağlantılar Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Analiz sürecinde kullanılan örnek kodlama yaklaşımı

Katılımcı İfadesi	İlk Kod	Alt Tema	Ana Tema	Kavramsal bileşen
"Adil olduğunu düşünüyorum." (K2)	Adalet değerlendirmesi	Adil rekabet beklentisi	Sınıflandırmanın eşitlik vaadi	Deneyimsel
"Boy farkından dolayı olumsuz düşünüyorum." (K2)	Algılanan fiziksel avantaj	Boy ve kol uzunluğu farkı	Deneyimlenen eşitsizlikler	Yapısal ve deneyimsel
"Sınıflandırma sebebiyle motivasyonum düşmedi, spora bağlılığım arttı." (K1)	Sınıflandırma deneyimi ve spora bağlılık	Motivasyon ve spora bağlılıkta değişim	Sınıflandırmayla ilişkili psikososyal deneyimler	Deneyimsel
"Antrenörlerle değil sporcularla konuşulmalı." (K19)	Sporcu katılımı talebi	Sporcu katılımının artırılması	Sistemin geliştirilmesine yönelik beklentiler	Yönetsel

Not. Tablo, her ana temadan seçilen bir örnek üzerinden katılımcı ifadesinden ilk koda, alt temaya, ana temaya ve PTSDKÇ'nin ilgili kavramsal bileşenine uzanan analiz sürecini göstermektedir. Sunulan örnekler analiz edilen veri setinin tamamını değil, tema geliştirme sürecinin nasıl yürütüldüğünü açıklayan örnek kodlama zincirlerini temsil etmektedir.

Kavramsal Çerçevenin Oluşturulması:

Para-Taekwondo Sınıflandırma Deneyimi Kavramsal Çerçevesi (PTSDKÇ), tematik analiz tamamlandıktan sonra iki araştırmacı tarafından araştırma bulgularının kavramsal düzeyde düzenlenmesi amacıyla oluşturulmuştur. Sınıflandırmanın resmî yapısı, sınıflandırma ölçütleri ve algılanan fiziksel farklılıklar yapısal bileşen; adalet değerlendirmeleri, deneyimlenen eşitsizlikler ve psikososyal deneyimler deneyimsel bileşen; şeffaflık, sporcu katılımı ve uygulama süreçlerine ilişkin beklentiler ise yönetsel bileşen altında değerlendirilmiştir. Bileşenler arasındaki bağlantılar, katılımcı anlatılarında birlikte yer alan değerlendirmeler ve temalar arasındaki kavramsal yakınlıklar dikkate alınarak oluşturulmuştur. Çerçeve, görüşme formunu da değerlendiren iki alan uzmanı tarafından kavramsal tutarlılık açısından incelenmiştir. Dış bir örneklem üzerinde sınanmadığı için doğrulanmış bir model olarak değil, farklı örneklemlerde incelenmesi gereken bir ön kavramsal çerçeve olarak sunulmuştur.

Araştırmacı Refleksivitesi:

Görüşmeleri gerçekleştiren araştırmacı, spor bilimleri alanında görev yapan ve para-taekwondo alanına aşina bir akademisyendir. Araştırmacının mesleki birikimi, sınıflandırma sürecine ilişkin katılımcı anlatılarının bağlam içinde değerlendirilmesini kolaylaştırmıştır. Bununla birlikte bu yakınlığın, sınıflandırma sistemindeki sorunlara ilişkin anlatıları daha görünür hâle getirebileceği ve bazı ifadelerin eleştirel bir çerçevede yorumlanmasına yol açabileceği dikkate alınmıştır. Görüşmeyi gerçekleştiren araştırmacı ile katılımcılar arasında araştırma öncesinde kişisel, mesleki veya sportif bir ilişki bulunmamaktadır.

Veri analizi iki yazarın katılımıyla yürütülmüştür. Araştırmacılar, mesleki deneyimlerinin ve sınıflandırma sistemine ilişkin ön kabullerinin analiz üzerindeki olası etkilerini ortadan kaldırılması gereken unsurlar olarak değil, yorumlama sürecinin bir parçası olarak ele almıştır. Bu kapsamda analiz süresince refleksif notlar tutulmuş; ilk kodlar, tema kararları, temalar arasındaki olası örtüşmeler ve alternatif yorumlar tekrar değerlendirilmiştir. Kod–alt tema–ana tema bağlantılarının iki yazar tarafından birlikte incelenmesi, analitik kararların gerekçelerinin açık biçimde tartışılmasına katkı sağlamıştır.

Araştırmanın Güvenduyulabilirliği:

Araştırmanın güvenduyulabilirliğini desteklemek amacıyla Lincoln ve Guba'nın (1985) inandırıcılık, aktarılabilirlik, tutarlılık ve teyit edilebilirlik ölçütleri dikkate alınmıştır. Bu kapsamda araştırmada inandırıcılık, aktarılabilirlik, tutarlılık ve teyit edilebilirlik boyutları temel alınarak çeşitli yöntemsel önlemler uygulanmıştır.

İnandırıcılık boyutunu güçlendirmek amacıyla veri toplama sürecinde yarı yapılandırılmış görüşmeler kullanılmış ve görüşmeler katılımcıların izinleri doğrultusunda ses kaydı ile kaydedilmiştir. Görüşme kayıtları araştırmacı tarafından kelimesi kelimesine yazıya aktarılmış ve elde edilen transkriptler katılımcılarla paylaşılmıştır. Transkriptlerin katılımcılarla paylaşılması, ifadelerin yazıya doğru aktarılıp aktarılmadığını kontrol etmek amacıyla kullanılmış; bu işlem temaların nesnel biçimde doğrulanması olarak değerlendirilmemiştir. Aktarılabilirlik için araştırma süreci, katılımcı özellikleri, veri toplama yöntemi ve analiz

adımları ayrıntılı biçimde açıklanmıştır. Ayrıca bulgular bölümünde katılımcı ifadelerine doğrudan alıntılar verilerek okuyucuların veriyi bağlamı içerisinde değerlendirebilmesine olanak sağlanmıştır. Tutarlılık boyutunu sağlamak amacıyla veri analizi sürecinde Braun ve Clarke (2006, 2021) tarafından geliştirilen refleksif tematik analiz adımları sistematik biçimde izlenmiştir. Kodlama süreci ve tema geliştirme aşamaları araştırmacı notları ile kayıt altına alınmış ve analiz sürecinin sistematik ve izlenebilir olmasını sağlayarak tutarlılık desteklenmiştir. Teyit edilebilirlik için araştırma sürecinde elde edilen veriler, kodlar ve tema geliştirme aşamaları araştırmacı tarafından dokümante edilmiştir. Böylece araştırmacının analitik yorumlarının verideki dayanaklarını ve tema geliştirme sürecinde alınan kararları görünür kılmak amacıyla veriler, kodlar, refleksif notlar ve tema taslakları dokümante edilmiştir.

BULGULAR

Bulgular, katılımcılar arasında yalnızca birbirinden farklı değerlendirmelerin bulunmadığını, aynı katılımcının da sınıflandırma sisteminin bazı yönlerini adil, bazı yönlerini ise eşitsizlik algısıyla ilişkilendirilen bir yapı olarak değerlendirebildiğini göstermiştir. Bu ikili değerlendirme, sınıflandırmanın eşitlik sağlama amacı ile sporcuların yarışma ortamında deneyimlediği farklılıklar arasındaki gerilimi yansıtmaktadır. Bu nedenle temalar birbirinden bütünüyle bağımsız kategoriler olarak değil, aynı deneyimin farklı ve zaman zaman çelişen yönleri olarak ele alınmıştır. Örneğin K2, sınıflandırmada benzer özelliklere sahip sporcularla birlikte bulunmayı olumlu değerlendirirken boy farkını olumsuz bir unsur olarak ifade etmiştir. Benzer biçimde K14, sistemi genel olarak eşit bulduğunu ancak boy farklılıklarını sorunlu gördüğünü belirtmiştir. Bu anlatılar, sınıflandırmanın aynı sporcu tarafından hem eşitliği destekleyen hem de belirli yönlerden yetersiz bulunan bir yapı olarak deneyimlenebildiğini ortaya koymaktadır.

Tablo 3. Para-taekwondo sınıflandırma deneyimine ilişkin tematik yapı ve kod frekansları

Ana Tema	Alt Tema	f
Sınıflandırmanın eşitlik vaadi	Adil rekabet beklentisi	13
	Benzer engel düzeyinde yarışma	9
	Spor yapma fırsatı ve kapsayıcılık	7
Deneyimlenen eşitsizlikler	Boy ve kol uzunluğu farkı	10
	Yaş ve fiziksel avantaj farklılıkları	7
	Engel türü farklılıkları	8
	Farklı sınıflar arası rekabet sorunu	9
Sınıflandırmayla İlişkili Psikososyal Deneyimler	Sınıflandırma ortamında özgüven	6
	Sosyal destek	5
	Motivasyon ve spora bağlılıkta değişim	7
Sistemin geliştirilmesine yönelik beklentiler	Yeni sınıflandırma kategorileri	6
	Uygulama ve müsabaka yönetimi düzenlemeleri	5
	Sporcu katılımının artırılması	3
	Şeffaflık ve kriterlerin netliği	4

Not. f, ilgili alt tema kapsamında kodlanan toplam ifade sayısını göstermektedir. Aynı katılımcının bir alt temaya birden fazla ifadeyle katkı sunabilmesi ve bir ifadenin birden fazla alt tema altında kodlanabilmesi nedeniyle frekanslar benzersiz katılımcı

sayısını veya görüşlerin katılımcılar arasındaki yaygınlığını temsil etmemektedir. Frekanslar, temaların önem düzeyini belirlemek amacıyla değil, kodlanan ifadelerin veri setindeki dağılımını betimlemek amacıyla sunulmuştur.

Sınıflandırmanın eşitlik vaadi

Sınıflandırmanın eşitlik vaadi teması altında adil rekabet beklentisi kapsamında 13, benzer engel düzeyinde yarışma kapsamında 9 ve spor yapma fırsatı ile kapsayıcılık kapsamında 7 ifade kodlanmıştır. Adil rekabet beklentisine ilişkin anlatılarda sınıflandırma sistemi, benzer fonksiyonel özelliklere sahip sporcuları bir araya getirerek rekabet koşullarını dengelemeyi amaçlayan bir yapı olarak değerlendirilmiştir. Benzer engel düzeyinde yarışmaya ilişkin ifadelerde ise katılımcılar, kendilerine benzer özelliklere sahip sporcularla aynı ortamda bulunmayı rahatlık ve güven duygusuyla ilişkilendirmiştir.

Bu duruma ilişkin katılımcı ifadeleri şu şekildedir:

"Sınıflandırmadaki kişilerle aynı özellikte olduğum için rahat hissetmiştim." (K2)
"Benimle aynı bireyleri görmek beni mutlu etti." (K1)

Sınıflandırma sistemini adil rekabeti destekleyen bir yapı olarak değerlendiren katılımcı ifadelerinden bazıları aşağıda sunulmuştur:

"Adil olduğunu düşünüyorum." (K2)

"Adil sistem var." (K8)

"Adil olduğunu düşünüyorum." (K11)

Bazı katılımcılar ise sistemin teorik olarak adil olduğunu kabul etmekle birlikte uygulama düzeyinde eşitliğin tam olarak sağlanamadığını ifade etmiştir. Katılımcıların aynı anda hem "adil" hem de "tam adil değil" yönünde görüş bildirmesi, eşitlik değerlendirmelerinin sporcular arasında farklılaşabildiğini göstermektedir.

Bu duruma ilişkin ifadeler şu şekildedir:

"Adil olduğunu da düşünüyorum ama bir yandan adil de gelmiyor." (K9)

"Eşit olduğunu düşünüyorum. Sadece boy konusunda yanlış buluyorum." (K14)

"Kol ölçülerinden dolayı doğru değil. Orada eşitliği savunmuyorum." (K12)

Deneyimlenen eşitsizlikler

Deneyimlenen eşitsizlikler teması altında boy ve kol uzunluğu farkı kapsamında 10, yaş ve fiziksel avantaj farklılıkları kapsamında 7, engel türü farklılıkları kapsamında 8 ve farklı sınıflar arası rekabet sorunu kapsamında 9 ifade kodlanmıştır. Bu ifadelerde boy, kol uzunluğu, yaş, fiziksel gelişim ve engel profili gibi farklılıkların bazı sporcular tarafından rekabet avantajı oluşturduğu yönünde algılandığı görülmüştür. Farklı sınıflardaki sporcuların birlikte yarışmasına ilişkin anlatılarda ise mevcut yarışma koşullarının rekabet eşitliğini yeterince sağlayamadığı yönünde değerlendirmeler yer almıştır.

Boy ve kol uzunluğu gibi biyomekanik farklılıkların algılanan rekabet avantajıyla ilişkilendirildiği katılımcı ifadelerinden bazıları aşağıda sunulmuştur:

"Boy farkından dolayı olumsuz düşünüyorum." (K2)

"Bazı rakiplerimizin kolları daha uzun. Bloklama olayında haksızlık oluyor." (K18)

"Boy, yaş ve kol uzunluğu gibi faktörler var." (K15)

Benzer şekilde bazı katılımcılar, yaş ve fiziksel gelişim farklılıklarını rekabet eşitliği açısından olumsuz değerlendirmiştir:

"Yaş olarak ve boy konusunda adalet yok." (K19)

"Yaş farkı ve boy farkı var." (K17)

Bununla birlikte, sadece fiziksel farklılıkların değil, aynı zamanda engel türüne ilişkin farklılıkların da eşitsizlik algısını beslediği görülmektedir:

"Engel durumları eşit değil." (K20)

"Çoğu rakibimle engel durumumun eşit olmadığını düşünüyorum." (K19)

Ayrıca bazı katılımcılar, farklı sınıf veya kategorilerdeki sporcuların aynı yarışma ortamında değerlendirilmesini rekabet eşitliği açısından olumsuz değerlendirmiştir: *"Aynı kategoride olmadığımız için doğru bulmuyorum." (K4).* Bu ifade, P20 poomsae sporcusu olan K4'ün kendi kategori deneyimine ilişkin değerlendirmesidir; doğrudan K sınıfları arasındaki müsabakaları ifade etmemektedir.

"Aynı kategoride olmadığımız için doğru bulmuyorum." (K4)

"Adil olmayan bir müsabaka olur." (K19)

Deneyimlenen eşitsizlikler temasına ilişkin bulgular, sınıflandırma sistemi benzer fonksiyonel kapasiteye sahip sporcuları bir araya getirmeyi amaçlasa da sporcuların rekabet deneyimlerinin yalnızca bu ölçütle şekillenmediğini göstermektedir. Bazı katılımcılar, mevcut sınıflandırma düzenlemelerini ve farklı sınıf veya kategorilerdeki sporcuların birlikte yarışmasını rekabet eşitliğini sağlama bakımından yetersiz değerlendirmiştir.

Sınıflandırmayla İlişkili Psikososyal Deneyimler

Sınıflandırmayla ilişkili psikososyal deneyimler teması altında sınıflandırma ortamında özgüven kapsamında 6, sosyal destek kapsamında 5 ve motivasyon ile spora bağlılıkta değişim kapsamında 7 ifade kodlanmıştır. Katılımcı anlatılarında para-taekwondo ve sınıflandırma deneyimleri özgüven, sosyal destek, motivasyon ve spora bağlılık bağlamında ele alınmıştır. Bununla birlikte sosyal desteğe ilişkin bazı ifadelerin sınıflandırma deneyimiyle bağlantısının doğrudan kurulmadığı dikkate alınmıştır.

Bazı katılımcılar, sınıflandırma sistemini kendilerine daha uygun bir rekabet ortamı sunan bir yapı olarak değerlendirmiş ve bu deneyim ile motivasyonları arasında olumlu bir bağlantı kurmuştur:

"Sınıflandırma sebebiyle motivasyonum düşmedi, spora bağlılığım arttı." (K1)

"Sınıflandırma sistemi olduğundan daha rahat hissediyorum." (K11)

Benzer şekilde bazı katılımcılar, sporun bireysel özgüven ve sosyal gelişim üzerindeki etkisini vurgulamıştır:

"Benim için özgüven oldu." (K9)

"Adaptasyon sürecim zor geçti ama sonrasında daha özgüvenli oldum." (K19)

Bazı katılımcılar, spor deneyimlerini anlatırken aile ve yakın çevre desteğine de değinmiştir. Bu ifadeler, sınıflandırmanın doğrudan bir sonucu olarak değil, sporcuların yarışma ve sınıflandırma deneyimlerini anlamlandırdıkları sosyal bağlamın bir parçası olarak değerlendirilmiştir.

"Ailem sayesinde motive olup spora bağlılık kazandım." (K13)

"Çevrem destekliyor." (K15)

Bununla birlikte bazı katılımcılar motivasyon üzerinde belirgin bir değişim olmadığını ifade etmiştir:

"Motivasyonumda bir farklılık olmuyor." (K1)

"Olduğunu düşünmüyorum." (K12)

Bazı katılımcılar ise bekledikleri sportif ilerlemeyi sağlayamadıklarını düşündükleri durumlarda motivasyonlarının azalabildiğini belirtmiştir:

"Kendimi ne kadar motive etsem de bir yere gelemeyince azalıyorum." (K11)

Bu tema kapsamındaki bulgular, para-taekwondo ve sınıflandırma deneyimlerinin bazı katılımcılar tarafından motivasyon, özgüven, sosyal destek ve spora bağlılıkla birlikte anlamlandırıldığını göstermektedir. Uygun bir rekabet ortamına ilişkin değerlendirmeler bazı anlatılarda rahatlık ve güven ifadeleriyle birlikte yer alırken, bazı katılımcılar motivasyonlarında değişiklik olmadığını belirtmiştir. Bu farklılık, sınıflandırma deneyiminin bütün sporcularda aynı psikososyal karşılığı oluşturmadığını göstermekte; ancak mevcut nitel veriler bu unsurlar arasında nedensel bir ilişki kurmaya imkân vermemektedir.

Sistemin geliştirilmesine yönelik beklentiler

Sistemin geliştirilmesine yönelik beklentiler teması altında yeni sınıflandırma kategorileri kapsamında 6, şeffaflık ve kriterlerin netliği kapsamında 4, uygulama ve müsabaka yönetimi düzenlemeleri kapsamında 5 ve sporcu katılımının artırılması kapsamında 3 ifade kodlanmıştır. İfadelerde sistemin tamamen kaldırılmasından çok, sınıflandırma seçeneklerinin çeşitlendirilmesi, ölçütlerin daha açık hâle getirilmesi ve sporcu görüşlerinin karar süreçlerinde dikkate alınması yönünde beklentiler dile getirilmiştir. Hakem ve kamera kullanımına ilişkin ifadeler ise sınıflandırma ölçütlerinden ziyade müsabaka yönetimine ilişkin bağlamsal beklentiler olarak değerlendirilmiştir.

Katılımcı ifadeleri şu şekildedir:

"Sınıflandırma çeşitliliği artmalı." (K8)

"Yeni bir sınıf daha eklenmesi gerekiyor." (K18)

"Yaşa ve boya göre farklı bir sınıf açılmalı." (K17)

Sınıflandırma ölçütlerinden çok müsabaka uygulamalarının yönetimine ilişkin ifadeler şöyledir:

"Hakem sayısı artmalı. Kameralar artmalı." (K15)

"Hakemlerin daha net olması gerekiyor." (K14)

Bu ifadeler, sınıflandırmanın teknik geçerliğine ilişkin bir değerlendirme olarak değil, sporcuların müsabaka ortamında açıklık, denetlenebilirlik ve uygulama tutarlılığına yönelik beklentileri olarak yorumlanmıştır.

Katılımcıların karar süreçlerine katılımına ilişkin ifadeler:

"Antrenörlerle değil sporcularla konuşulmalı." (K19)

Bu tema, katılımcıların sınıflandırma sistemini tamamen reddetmek yerine geliştirilmesi gereken bir yapı olarak değerlendirdiklerini yansıtmaktadır. Yeni sınıflandırma kategorileri, kriterlerin açıklığı ve sporcu katılımına ilişkin ifadeler doğrudan sınıflandırma sürecine yönelik beklentileri temsil etmektedir. Hakem sayısı, kamera kullanımı ve uygulama tutarlılığına ilişkin görüşler ise sınıflandırma ölçütlerinden farklı olarak müsabaka yönetiminin daha açık ve denetlenebilir hâle getirilmesine yönelik tamamlayıcı beklentiler niteliğindedir. Bu ayrım, sınıflandırmanın teknik yapısı ile sınıflandırılmış sporcuların yarıştığı organizasyonların yönetim süreçlerinin birbirine karıştırılmaması açısından önemlidir.

TARTIŞMA

Sınıflandırmanın Eşitlik Vaadi Bulgularının Tartışılması

Sınıflandırma sistemine yönelik eşitlik algısının sporcular arasında farklılaşması, sistemin nesnel ölçütler üzerinden değil, bireysel deneyimler aracılığıyla anlamlandırıldığını yansıtmaktadır. *"Sınıflandırmadaki kişilerle aynı özellikte olduğum için rahat hissetmiştim"* (K2) ifadesi, katılımcının kendisine benzer özelliklere sahip sporcularla aynı ortamda bulunmayı rahatlık ve güven duygusuyla ilişkilendirdiğini göstermektedir.

Paralimpik sınıflandırma sistemlerinin temel amacı, fonksiyonel kapasiteye dayalı olarak rekabeti dengelemektir (Tweedy ve Vanlandewijck, 2011; Tweedy ve ark., 2016). Bununla birlikte literatürde, bu sistemlerin performansı etkileyen farklılıkları tamamen ortadan kaldırmaktan ziyade belirli ölçüde dengelemeyi hedeflediği vurgulanmaktadır (Christensen ve ark., 2025). Elde edilen bulgular, eşitliğin yapısal bir düzenleme ile değil, sporcuların sistemi nasıl algıladıkları üzerinden anlam kazandığını düşündürmektedir. Bu konuda, etik ve normatif boyutların önemine işaret eden yaklaşımlarla ilgili çalışmalar bulunmaktadır (McNamee ve ark., 2021). Bu noktada bulgular, PTSDKÇ kavramsal çerçevesinde yer alan deneyimsel bileşeni somutlaştırmakta ve sınıflandırma sisteminin teknik doğruluğu merkeze alarak değil,

sporcu deneyimleri üzerinden de değerlendirilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Mevcut literatürde sınıflandırma sistemlerinin ağırlıklı olarak yapısal doğruluk ve performans dengesi temelinde ele alındığı, buna karşılık sporcu deneyimlerinin daha sınırlı biçimde incelendiği görülmektedir (Jeong ve ark., 2021). Bu araştırma ise eşitlik algısının bağlama ve bireysel deneyimlere göre değişebildiğini ortaya koyarak söz konusu yaklaşıma deneyim temelli bir katkı sunmaktadır. Benzer şekilde Lee ve ark. (2025), elit para-sporcuların sınıflandırma sistemini farklı biçimlerde deneyimlediğini ve aynı sistemin bazı sporcular tarafından adil, bazıları tarafından ise sınırlayıcı olarak değerlendirilebildiğini bildirmiştir.

Deneyimlenen Eşitsizlikler Bulgularının Tartışılması

Katılımcıların sınıflandırma sisteminin uygulanmasına ilişkin eşitsizlik algıları bildirmesi, rekabet deneyiminin yalnızca fonksiyonel kapasite ölçütleri üzerinden anlamlandırılmadığını düşündürmektedir. "Bazı rakiplerimizin kolları daha uzun, bu durum avantaj yaratıyor" (K18) ifadesi, biyomekanik farklılıkların rekabet avantajı oluşturduğu yönünde algılandığını göstermektedir. Felix ve ark. (2025), daha ağır üst ekstremite engeline sahip para-taekwondo sporcularında altın ve gümüş madalya oranlarının daha düşük olduğunu bildirmiştir. Aynı çalışmada engel profillerinin performans sonuçlarıyla ilişkili olabileceği ve bu konunun kanıta dayalı sınıflandırma yaklaşımı kapsamında yeniden değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Benzer şekilde Wileman ve ark. (2025), para-spor sınıflandırma sistemlerinde engel ve aktivite sınırlılığı değişkenlerinin standart biçimde değerlendirilmesinin halen tartışmalı alanlardan biri olduğunu belirtmektedir.

Literatürde paralimpik sınıflandırma sistemlerinin elit spor yapısının doğası gereği belirli ölçüde seçici ve sınırlayıcı özellikler taşıyabildiği ifade edilmektedir (Howe ve Silva, 2018; Loland, 2021). Özellikle dövüş sporlarında antropometrik özelliklerin performans üzerindeki etkisi dikkate alındığında (Bridge ve ark., 2014katılımcı anlatılarında sınıflandırma sisteminin yapısal sınırlarına ilişkin değerlendirmelerin uygulama sürecinde daha görünür hâle gelebildiği söylenebilir. Katılımcı ifadeleri de sınıflandırma deneyiminin yalnızca nesnel ölçütlerle değil, sporcuların rekabet ortamını nasıl algıladığıyla birlikte şekillendiğini göstermektedir. Lee ve ark. (2025), benzer biçimde sınıflandırma deneyimlerinin sporcular arasında homojen olmadığını ve aynı sistemin bazı sporcular tarafından avantaj, bazıları tarafından ise dezavantaj olarak değerlendirilebildiğini bildirmiştir.

Sporcu ifadeleri, eşitsizlik algısının yalnızca fiziksel farklılıklarla sınırlı kalmadığını da göstermektedir. Farklı engel türleri ve şiddetlerinin sporcular arasında heterojen bir yapı oluşturabildiği belirtilmektedir (Davalli ve ark., 2021). Ayrıca farklı engel türlerinin aynı sınıf içinde yer almasının performans ve güvenlik açısından çeşitli tartışmalara yol açabildiği ifade edilmektedir (Jeong ve ark., 2021). Bu açıdan değerlendirildiğinde, sınıflandırma sistemlerinin yalnızca teknik performans dengesi üzerinden değil, sporcuların deneyimleri ve algılanan adalet boyutlarıyla birlikte ele alınmasının daha kapsamlı bir yaklaşım sağlayabileceği söylenebilir.

Genel olarak bulgular, eşitlik tartışmasının teknik düzenlemelerle sınırlı değerlendirilemeyeceğini göstermektedir. Bu çerçevede eşitlik, şeffaflık ve katılımcılık boyutlarının birlikte ele alınması daha bütüncül bir değerlendirme sağlayabilir. Ayrıca ortaya

çıkan eşitsizlik algılarının sporcuların motivasyon süreçleri ve spor kimliği ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Sınıflandırmayla İlişkili Psikososyal Deneyimler Bulgularının Tartışılması

Sınıflandırma sistemine ilişkin deneyimlerin sporcuların motivasyon ve özgüven süreçleriyle bağlantılı olarak anlamlandırılabildiği görülmektedir. Sistemin daha adil ve uygun bir rekabet ortamı sunduğunu düşünen bazı katılımcılar, kendilerini daha rahat, güvende ve spora bağlı hissettiklerini belirtmiştir. K1'in sınıflandırma deneyimi ile spora bağlılığındaki artış arasında bağlantı kurması, uygun rekabet ortamına ilişkin değerlendirmenin destekleyici bir psikososyal deneyimle birlikte ortaya çıkabildiğini göstermektedir. Buna karşılık bulgular bölümünde sunulan K11'in anlatısı, beklenen sportif ilerlemenin sağlanamadığı düşünüldüğünde motivasyonun azalabildiğini göstermiştir. Ancak bu ifade doğrudan sınıflandırma sistemindeki bir adaletsizliğe bağlanmadığından, motivasyon kaybını yalnızca algılanan sınıflandırma adaletsizliğiyle açıklamak mümkün değildir. Bulgular birlikte değerlendirildiğinde motivasyon deneyiminin sınıflandırmaya ilişkin değerlendirmelerin yanı sıra sportif ilerleme beklentisi ve bireysel deneyimlerle de bağlantılı olabileceği anlaşılmaktadır.

Öz-belirleme kuramı bu araştırmada önceden belirlenmiş bir kodlama veya tema geliştirme çerçevesi olarak kullanılmamıştır. Kuramdan, tümevarımsal analiz tamamlandıktan sonra motivasyon ve psikososyal deneyimlere ilişkin bulguları tartışma düzeyinde yorumlamak amacıyla yararlanılmıştır. Öz-belirleme kuramına göre motivasyon; yeterlik, özerklik ve ilişkilenme gereksinimlerinin karşılanma biçimiyle bağlantılı olarak şekillenmektedir (Ryan ve Deci, 2017, 2023). Bu açıdan değerlendirildiğinde bazı katılımcıların daha uygun ve adil olarak algıladıkları rekabet ortamını rahatlık, güven ve spora bağlılıkla ilişkilendirmeleri, yeterlik ve ilişkilenme gereksinimleri bağlamında yorumlanabilir. Buna karşılık sportif ilerleme beklentisinin karşılanmaması veya rekabet koşullarının yetersiz algılanmasıyla birlikte ifade edilen motivasyon kaybı, bu psikolojik gereksinimlerin karşılanma biçiminin sporcular arasında farklılaşabileceğini düşündürmektedir. Bununla birlikte para-spor ortamlarının bütün sporcular için aynı psikolojik deneyimi oluşturmadığı ve bu deneyimlerin bireysel, sosyal ve çevresel koşullara göre değişebildiği belirtilmektedir (Oldörp ve ark., 2025). Dolayısıyla mevcut bulgular nedensel bir ilişkiyi kanıtlamamakta; motivasyonun bireysel gereksinimlerin yanı sıra rekabet ortamının nasıl deneyimlendiğiyle bağlantılı olabileceğine ilişkin yorumlayıcı bir açıklama sunmaktadır.

Bu bulgular, PTSDKÇ'nin deneyimsel bileşeninin oluşturulmasına temel sağlamıştır. Sporcuların sınıflandırma sistemine ilişkin değerlendirmelerinin, rekabet deneyiminin yanı sıra motivasyon, özgüven ve spora bağlılık gibi psikolojik süreçlerle birlikte anlamlandırıldığı söylenebilir. Aile ve antrenör desteğine ilişkin ifadeler, spor deneyiminin sosyal çevreden bağımsız değerlendirilemeyeceğini yansıtmaktadır. Sosyal destek unsurlarının spor katılımı ve spor deneyimi üzerindeki etkisine dikkat çeken çalışmalar da benzer değerlendirmeler içermektedir (Jaarsma ve ark., 2014). Elit paralimpik sporcular üzerine gerçekleştirilen güncel nitel araştırmalar ise performans süreçlerinin bireysel özelliklerle birlikte, antrenman ortamı, sosyal destek ve çevresel koşullarla şekillenebildiğini belirtmektedir (Øvstehage ve ark., 2025).

Sistemin Geliştirilmesine Yönelik Beklentiler Bulgularının Tartışılması

Bazı katılımcıların sınıflandırma sisteminin tamamen kaldırılmasından çok geliştirilmesine yönelik öneriler sunması, sistemin belirli yönlerini işlevsel bulurken uygulamada iyileştirme beklediklerini düşündürmektedir. "Sporcularla konuşulmalı" (K19) ifadesi, sınıflandırma sürecinin teknik uzmanlıkla sınırlı kalmayıp, sporcu deneyimlerini içeren bir çerçevede yeniden değerlendirilmesi gerektiğini ima etmektedir.

Yeni sınıflandırma kategorilerine yönelik talepler, mevcut sistemin performansı etkileyebilen tüm değişkenleri yeterince ayrıştıramadığı yönündeki algıyla ilişkili görünmektedir. Tweedy ve ark. (2016), sınıflandırma sistemlerinin mutlak eşitlik üretmekten çok rekabet koşullarını belirli ölçüde dengelemeye odaklandığını belirtmektedir.

Katılımcıların şeffaflık ve uygulama süreçlerine ilişkin değerlendirmeleri, sınıflandırma sistemlerinin sporcular açısından teknik doğruluk ve performans ölçütlerinin ötesinde anlamlar taşıyabildiğini göstermektedir. Howe ve Silva (2018), paralimpik spor yapılarının performans kriterlerinin yanında katılım ve sosyal boyutlar açısından da ele alınması gerektiğini ifade etmektedir. Elde edilen bulgular, PTSDKÇ kavramsal çerçevesinin yönetsel bileşenini desteklemekte ve sınıflandırma sistemlerinin sürdürülebilirliğine ilişkin değerlendirmelerde teknik doğruluğun yanı sıra şeffaflık, katılımcılık ve sporcu deneyimlerinin de dikkate alınabileceğini düşündürmektedir. Sporcuların şeffaflık, katılım ve deneyimlerine yönelik beklentileri, yönetsel süreçlerin de sistemin işleyişinde önemli bir yere sahip olabileceğini ifade etmektedir. Eşitlik (SKA 10) ile şeffaf yönetişim (SKA 16) hedeflerinin birlikte ele alınması, sınıflandırma sistemlerinin daha kapsayıcı biçimde değerlendirilmesine katkı sağlayabilir. Ayrıca sınıflandırma sisteminin sabit ve değişmez bir yapıdan ziyade, geri bildirimler doğrultusunda yeniden değerlendirilebilen dinamik bir süreç olarak ele alınmasının daha uygun olabileceği anlaşılmaktadır.

Temalar Arası İlişkiler

Temalar birlikte değerlendirildiğinde, para-taekwondo sınıflandırma sistemine ilişkin deneyimlerin sporcular arasında homojen olmadığı görülmektedir. Bazı katılımcılar sistemi adil rekabeti destekleyen bir yapı olarak değerlendirirken bazıları biyomekanik farklılıkların, yaşın ve engel türünün rekabet eşitliğini zayıflatabildiğini ifade etmiştir. Bu farklı değerlendirmeler, sınıflandırma sisteminin yalnızca teknik ölçütler üzerinden değil, bireysel deneyimler ve müsabaka koşullarıyla birlikte anlamlandırıldığını göstermektedir. Benzer biçimde Lee ve ark. (2025), paralimpik sporcularda sınıflandırma deneyimlerinin bağlamsal olarak farklılaşabildiğini bildirmiştir.

Bazı katılımcıların anlatılarında adalet değerlendirmeleri ile motivasyona ilişkin ifadeler birlikte yer almıştır. Örneğin K1, sınıflandırmanın kendisini daha uygun bir rekabet ortamında hissettirdiğini belirtirken spora bağlılığının arttığını ifade etmiştir. Buna karşılık bazı katılımcılar, rekabet koşullarını yetersiz değerlendirdikleri durumlarda motivasyonlarının azalabildiğini dile getirmiştir. Bu örüntüler nedensel bir ilişkiyi kanıtlamamakla birlikte, algılanan adalet ile motivasyon deneyiminin bazı sporcu anlatılarında birlikte

anlamlandırıldığını göstermektedir. Öz-belirleme kuramı, motivasyonun yeterlik, aidiyet ve özerklik ihtiyaçlarıyla ilişkili olduğunu vurgulamaktadır (Ryan ve Deci, 2017). Bu açıdan rekabet ortamına ilişkin değerlendirmelerin, performans deneyiminin yanı sıra sporcuların psikolojik deneyimleriyle de bağlantılı olarak anlamlandırılabileceği söylenebilir.

Temalar arasındaki bir diğer ilişki, yapısal sorunlara yönelik değerlendirmeler ile sistemin geliştirilmesine ilişkin beklentiler arasında ortaya çıkmaktadır. Özellikle farklı sınıflar arasındaki rekabet, boy ve uzuv uzunluğu gibi değişkenlere ilişkin eşitsizlik algıları; yeni kategori oluşturulması, kriterlerin daha açık hale getirilmesi ve sporcu katılımının artırılmasına yönelik taleplerle birlikte değerlendirildiğinde, sporcuların sistemi reddetmekten çok geliştirilmesi gereken bir yapı olarak gördüğü anlaşılmaktadır. Paralimpik sınıflandırma sistemlerinin yalnızca performans dengesiyle sınırlı teknik yapılar olarak değil, aynı zamanda şeffaflık ve katılımcılık boyutlarıyla ele alınması gerektiğini vurgulayan çalışmalar da bu değerlendirmeleri desteklemektedir (Howe ve Silva, 2018).

Genel olarak bulgular, sınıflandırma sisteminin yapısal özellikleri ile sporcuların deneyimsel ve yönetsel değerlendirmelerinin anlatılarda birbiriyle bağlantılı olarak yer aldığını göstermektedir. Bu doğrultuda PTSDKÇ, söz konusu boyutlar arasında doğrulanmış nedensel ilişkiler kurmamakta; katılımcı anlatılarından hareketle önerilen kavramsal bağlantıları düzenlemektedir.

Kavramsal Çerçeve Önerisi

Para-Taekwondo Sınıflandırma Deneyimi Kavramsal Çerçevesi (PTSDKÇ)

Para-Taekwondo Sınıflandırma Deneyimi Kavramsal Çerçevesi (PTSDKÇ), araştırma bulgularından hareketle önerilen ön kavramsal bir yapıdır. Çerçeve, sınıflandırma sistemine doğrudan çözüm üretmekten çok, sporcuların bu yapıyı hangi deneyimler üzerinden değerlendirdiğini anlamaya odaklanmaktadır.

Çerçeve; yapısal, deneyimsel ve yönetsel olmak üzere üç boyuttan oluşmaktadır. Yapısal boyut, sporcuların fonksiyonel özelliklerine göre sınıflandırılması ve rekabet ortamının düzenlenmesiyle ilişkilidir. Bazı katılımcı anlatılarında sınıflandırma sistemi, rekabet dengesini korumayı amaçlayan bir yapı olarak değerlendirilmiştir. Buna karşılık boy, uzuv uzunluğu, yaş ve engel türü gibi değişkenlerin performans üzerinde etkili olabildiği yönünde görüşler de dile getirilmiştir. Bu bulgular, sınıflandırma sistemlerinin mutlak eşitlikten çok rekabet koşullarını belirli ölçüde dengelemeye yöneldiğini tartışan çalışmalarla benzerlik taşımaktadır (Jeong ve ark., 2021).

Deneyimsel boyut, sporcuların sınıflandırma sistemine yüklediği anlamlarla ilişkilidir. Bazı katılımcılar sistemi adil rekabet açısından olumlu değerlendirirken, bazıları belirli durumlarda eşitsizlik hissi yaşadığını ifade etmiştir. Aynı yapının sporcular tarafından farklı biçimlerde değerlendirilmesi, çerçevenin merkezindeki temel noktalardan birini oluşturmaktadır. Bulgular, sınıflandırma deneyiminin performansla sınırlı olmadığını; motivasyon, aidiyet ve özgüven gibi psikolojik süreçlerle de bağlantı kurabildiğini düşündürmektedir.

Yönetsel boyut ise uygulama süreçlerine ilişkin değerlendirmeleri içermektedir. Katılımcılar özellikle şeffaflık, karar süreçlerinin açıklığı ve sporcu katılımı üzerinde durmuştur. Daha açık ve katılımcı bir yapı beklentisinin, kurumsal güven algısıyla bağlantılı olabileceği değerlendirilebilir. Paralimpik spor yapılarının yalnızca performans kriterleriyle değil, sosyal ve yönetsel süreçlerle birlikte ele alınması gerektiğini vurgulayan çalışmalar da bu değerlendirmeleri desteklemektedir (Howe ve Silva, 2018).

Çerçevede yer alan bu üç boyut birbirinden bağımsız değildir. Yapısal düzenlemelere ilişkin değerlendirmeler, sporcuların eşitlik algısı ve rekabet deneyimiyle bağlantılı olarak anlamlandırılabilmekte; motivasyon, spora bağlılık ve güven gibi deneyimler de bazı katılımcı anlatılarında bu değerlendirmelerle birlikte yer alabilmektedir. Öz-belirleme kuramının yeterlik, aidiyet ve özerklik ihtiyaçlarına yaptığı vurgu da bu ilişkilerin anlaşılmasına katkı sağlamaktadır (Ryan ve Deci, 2017).

Genel olarak değerlendirildiğinde PTSDKÇ, para-taekwondo sınıflandırma sistemini performans dengesi üzerinden açıklayan teknik bir yapı olarak ele almamaktadır. Çerçeve, sporcuların rekabet deneyimleri, psikolojik süreçleri ve yönetsel değerlendirmeleri arasındaki kavramsal bağlantıları birlikte ele almaktadır. Bu yönüyle sınıflandırma sisteminin sporcular açısından hem eşitlik hem de eşitsizlik algısı üretebilen bir süreç olarak deneyimlenebildiği görülmektedir. Ayrıca çerçeve, eşitlik (SKA 10), iyi oluş (SKA 3) ve şeffaf yönetişim (SKA 16) başlıklarının birlikte tartışılabilmesine katkı sağlayabilecek bir yaklaşım önermektedir.

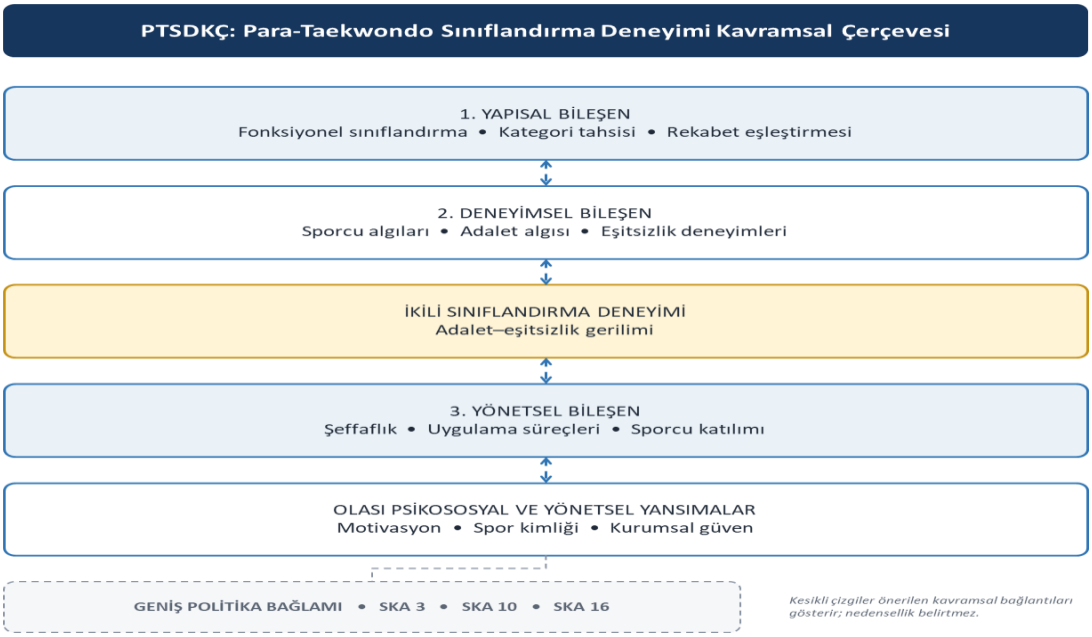

Şekil 1. Para-Taekwondo Sınıflandırma Deneyimi Kavramsal Çerçevesi (PTSDKÇ)

Şekil 1'de sunulan PTSDKÇ, para-taekwondo sporcularının sınıflandırma deneyimlerinin yapısal, deneyimsel ve yönetsel bileşenler altında nasıl kavramsallaştırıldığını göstermektedir. Eşitlik algısı ile deneyimlenen eşitsizlikler arasındaki gerilim, sınıflandırma deneyiminin aynı sporcu tarafından farklı biçimlerde anlamlandırılabilmesini ifade etmektedir. Bileşenler arasındaki kesikli bağlantılar, görüşme verilerinden hareketle önerilen kavramsal ilişkileri göstermekte; doğrulanmış nedensel yolları veya etkileri temsil etmemektedir. Psikososyal ve

yönetsel yansımalar çerçevenin kesin sonuçları olarak değil, katılımcı anlatılarında ilgili deneyimlerle birlikte ortaya çıkan olası yansımalar olarak ele alınmıştır. SKA 3, SKA 10 ve SKA 16 ise çerçevenin doğrudan bileşenleri değil, bulguların ilişkilendirilebileceği daha geniş politika bağlamını temsil etmektedir.

Sonuç

Araştırma bulguları, para-taekwondo sınıflandırma sisteminin sporcular tarafından yalnızca teknik bir eşleştirme süreci olarak deneyimlenmediğini göstermiştir. Bazı katılımcılar sistemi adil rekabeti destekleyen bir yapı olarak değerlendirirken, bazı katılımcılar boy, uzuv uzunluğu, yaş, engel türü ve farklı sınıflardaki sporcuların birlikte yarışması gibi durumları eşitsizlik kaynağı olarak algılamıştır. Aynı katılımcının sistemin bazı yönlerini adil, bazı yönlerini ise yetersiz değerlendirebilmesi, sınıflandırma deneyiminin ikili ve bağlamsal niteliğini göstermektedir.

Ayrıca sınıflandırma deneyiminin yalnızca performansla sınırlı olmadığı; motivasyon, özgüven ve spora bağlılık gibi psikolojik süreçlerle de bağlantı kurabildiği görülmektedir. Sporcuların rekabet ortamına ilişkin değerlendirmeleri, bireysel deneyimlere ve müsabaka koşullarına göre farklılaşabilmektedir. Bu nedenle sınıflandırma sistemlerinin değerlendirilmesinde teknik ölçütlerin yanında sporcu deneyimleri ve algılanan adalet gibi unsurların da dikkate alınması önem taşımaktadır.

Araştırma bulgularından hareketle önerilen Para-Taekwondo Sınıflandırma Deneyimi Kavramsal Çerçevesi (PTSDKÇ), sınıflandırma deneyimini yapısal, deneyimsel ve yönetsel bileşenler üzerinden ele almaktadır. Ön kavramsal nitelikteki bu çerçeve, sınıflandırma sistemlerine ilişkin tartışmalarda sporcu deneyiminin teknik performans ölçütleriyle birlikte değerlendirilmesine yönelik bir yaklaşım sunmaktadır. Çerçevenin farklı örneklemlerde incelenmesi ve kavramsal bağlantılarının yeniden değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu bulgular, para-spor yönetiminde sınıflandırmanın yalnızca teknik bir eşleştirme aracı olarak değil, şeffaflık, sporcu katılımı ve müsabaka uygulamalarının yönetimiyle ilişkili bir yönetişim alanı olarak da ele alınabileceğini düşündürmektedir.

Sınırlılıklar

Bu araştırmanın bulguları bazı sınırlılıklar çerçevesinde değerlendirilmelidir. Araştırma, Türkiye'deki 20 para-taekwondo sporcusunun öznel anlatılarına dayandığından bulguların farklı sporcu gruplarına ve para-spor branşlarına aktarılabilirliği bağlamsal olarak değerlendirilmelidir. K41 ve K44 müsabaka sporcuları ile P20 poomsae sporcularının aynı veri setinde birlikte analiz edilmesi ortak sınıflandırma deneyimlerinin incelenmesine imkân sağlamakla birlikte kategoriye özgü farklılıkların ayrıntılı biçimde ortaya konulmasını sınırlandırmış olabilir. Ayrıca reşit olmayan katılımcılarla yapılan görüşmeler sırasında antrenörün refakatçi olarak bulunması, bazı katılımcıların eleştirel görüşlerini açıklama biçimlerini etkilemiş olabilir. Araştırmanın kesitsel yapısı, sınıflandırma deneyimlerinin zaman içindeki değişiminin ve psikososyal süreçlerle nedensel ilişkilerinin incelenmesine imkân vermemektedir.

Uygulama ve Araştırma Çıkarımları

Araştırma bulguları, para-taekwondo sınıflandırma sisteminin sporcular tarafından nasıl deneyimlendiğine ilişkin yönetsel ve psikososyal bilgiler sunmaktadır. Bununla birlikte sporcuların boy, uzuv uzunluğu ve farklı engel profillerine ilişkin eşitsizlik değerlendirmeleri, mevcut sınıflandırma kurallarının teknik geçerliğini veya bilimsel yeterliliğini tek başına değerlendirmek için yeterli değildir. Bu nedenle söz konusu algılar, sınıflandırma ölçütlerinin doğrudan değiştirilmesine yönelik kanıtlar olarak değil, ileride yürütülecek teknik araştırmalarda incelenmesi gereken konular olarak ele alınması önerilebilir. Sınıflandırma ölçütlerinde yapılabilecek herhangi bir değişiklik; sporcu deneyimlerinin yanı sıra sınıflandırma uzmanlarının değerlendirmelerine, biyomekanik ölçümlere, engel–aktivite sınırlılığı–performans ilişkisine ve müsabaka performansı verilerine dayandırılması önerilebilir.

Sporcuların şeffaflık, kriterlerin açıklığı ve karar süreçlerine katılım konusundaki beklentileri, sınıflandırma sisteminin yönetsel uygulamalarının geliştirilmesine yönelik çıkarımlar sunmaktadır. Sınıflandırma ölçütlerinin sporculara daha anlaşılır biçimde açıklanması, karar ve itiraz süreçleri hakkında erişilebilir bilgilendirme yapılması ve sporcu görüşlerinin uygun geri bildirim mekanizmaları aracılığıyla alınması, sistemin sporcular tarafından daha açık ve katılımcı bir yapı olarak değerlendirilmesine katkı sağlayabilir. Hakem, kamera ve organizasyon süreçlerine ilişkin beklentiler ise sınıflandırma ölçütlerinin teknik yapısından ayrı olarak müsabaka uygulamalarının açıklığı ve denetlenebilirliği kapsamında ele alınabilir.

Bulgularda sınıflandırma deneyimi; motivasyon, özgüven ve spora bağlılık gibi psikososyal süreçlerle birlikte anlamlandırılmıştır. Ancak araştırmanın nitel ve kesitsel yapısı, sınıflandırma deneyiminin bu süreçler üzerinde nedensel bir etkisi bulunduğu sonucuna varılmasına imkân vermemektedir. Bu nedenle sporcuların sınıflandırma ve rekabet deneyimlerinin izlenmesi, ihtiyaç duyulan durumlarda uygun psikososyal destek mekanizmalarına yönlendirilmeleri bakımından yararlı olabilir.

Gelecek araştırmalarda sınıflandırma deneyimlerinin farklı para-spor branşlarında incelenmesi ve sporcu, antrenör, sınıflandırma uzmanı, hakem ve yöneticilerin görüşlerinin birlikte değerlendirilmesi önerilmektedir. PTSDKÇ'nin farklı örneklemlerde incelenmesi, bileşenler arasındaki önerilen kavramsal bağlantıların yeniden değerlendirilmesine katkı sağlayabilir. Ayrıca sınıflandırma deneyimlerinin zaman içindeki değişimini inceleyen boylamsal çalışmalar ile sporcu algılarını biyomekanik ölçümler ve müsabaka performansı verileriyle birlikte ele alan karma yöntem araştırmaları yürütülebilir.

Araştırmada SKA'lar doğrudan bir analiz kategorisi olarak kullanılmamıştır. Bununla birlikte sporcuların eşitlik, katılım, iyi oluş ve karar süreçlerinin açıklığına ilişkin değerlendirmeleri daha geniş bir politika perspektifinden ele alındığında, bulguların SKA 3, SKA 10 ve SKA 16 kapsamındaki tartışmalarla ilişkilendirilebileceği değerlendirilmektedir. Bu ilişkilendirme, araştırmada doğrudan sınanmış bir sonuç değil, bulgulardan hareketle geliştirilen ihtiyatlı bir politika çıkarımıdır (United Nations, 2015).

KAYNAKLAR

Birt, L., Scott, S., Cavers, D., Campbell, C., & Walter, F. (2016). Member checking: A tool to enhance trustworthiness or merely a nod to validation? *Qualitative Health Research, 26*(13), 1802–1811. https://doi.org/10.1177/1049732316654870

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology, 3*(2), 77–101. https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa

Braun, V., & Clarke, V. (2019). Reflecting on reflexive thematic analysis. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health, 11*(4), 589–597. https://doi.org/10.1080/2159676X.2019.1628806

Braun, V., & Clarke, V. (2021). Thematic analysis: A practical guide. SAGE.

Bridge, C. A., Ferreira da Silva Santos, J., Chaabène, H., Pieter, W., & Franchini, E. (2014). Physical and physiological profiles of taekwondo athletes. *Sports Medicine, 44*(6), 713–733. https://doi.org/10.1007/s40279-014-0159-9

Christensen, J. D., McNamee, M., Vanlandewijck, Y., & Loland, S. (2025). An ethical framework for Paralympic classification. *Sport, Ethics and Philosophy*, 1–19. https://doi.org/10.1080/17511321.2025.2582552

Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2018). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (4th ed.). Sage.

Crotty, M. (1998). *The foundations of social research: Meaning and perspective in the research process*. Sage.

Dai, J., & Menhas, R. (2020). Sustainable development goals, sports and physical activity: The localization of health-related sustainable development goals through sports in China: A narrative review. *Risk Management and Healthcare Policy, 13*, 1419–1430. https://doi.org/10.2147/RMHP.S257844

Davalli, A., O'Sullivan, D. M., Bella, S., & Jeong, H.-S. (2021). Types and severity of physical impairments in para-taekwondo athletes. *The Journal of Sports Medicine and Physical Fitness, 61*(8), 1132–1136. https://doi.org/10.23736/S0022-4707.21.12675-1

Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2018). *The Sage handbook of qualitative research* (5th ed.). Sage.

Felix, G. C., Pilarski, E., Martins, R. F., do Nascimento, A. E., Milistetd, M., & Kons, R. L. (2025). Para taekwondo performance differences according to disability profile and sex: Implications for evidence-based classification. *American Journal of Physical Medicine & Rehabilitation, 104*(10), 933–937. https://doi.org/10.1097/PHM.0000000000002797

Gusliana, H. B., Ardiyanto, S. Y., Nurkadri, N., Novita, N., Widiyanto, W. E., Setyawan, H., Putro, B. N., Harmanto, H., Darmawan, A., & Radulovic, N. (2024). Ensuring fairness and transparency in sports through compliance to legal principles and ethical standards. *Retos, 60*, 204–216. https://doi.org/10.47197/retos.v60.108935

Howe, P. D., & Silva, C. F. (2018). The fiddle of using the Paralympic Games as a vehicle for expanding [dis]ability sport participation. *Sport in Society, 21*(1), 125–136. https://doi.org/10.1080/17430437.2016.1225885

Jaarsma, E. A., Dijkstra, P. U., Geertzen, J. H. B., & Dekker, R. (2014). Barriers and facilitators of sports participation for people with physical disabilities: A systematic review. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports, 24*(6), 871–881. https://doi.org/10.1111/sms.12218

Jeong, H. S., O'Sullivan, D. M., Rus, P. R., & Ramírez Montes de Oca, A. (2021). Expert consensus statement to guide research into evidence-based classification for para-taekwondo athletes: A Delphi study. *Journal of Men's Health, 17*(2), 114–119. https://doi.org/10.31083/jomh.2021.019

Lee, L., Arnold, R., Roberts, G. A., Barker, J., Hutchinson, M. J., & Wagstaff, C. R. D. (2025). Classification in sport: Exploring the experiences of elite British athletes with a disability. *Journal of Applied Sport Psychology, 38*(2), 170–190. https://doi.org/10.1080/10413200.2025.2560853

Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Sage Publications.

Loland, S. (2021). Classification in sport: A question of fairness. *European Journal of Sport Science, 21*(9), 1231–1238. https://doi.org/10.1080/17461391.2021.1923816

McNamee, M., Parnell, R., & Vanlandewijck, Y. (2021). Fairness, technology and the ethics of Paralympic sport classification. *European Journal of Sport Science, 21*(11), 1510–1517. https://doi.org/10.1080/17461391.2021.1961022

O'Brien, B. C., Harris, I. B., Beckman, T. J., Reed, D. A., & Cook, D. A. (2014). Standards for reporting qualitative research: A synthesis of recommendations. *Academic Medicine*, 89(9), 1245–1251. https://doi.org/10.1097/ACM.0000000000000388

Oldörp, F., Mihajlovic, C., & Giese, M. (2025). Inclusion in and through disability sport? A scoping review using the examples of goalball and wheelchair basketball. *JSAMS Plus, 5*, 100096. https://doi.org/10.1016/j.jsampl.2025.100096

Øvstehage, V., Sandbakk, S. B., Kocbach, J., & Sandbakk, Ø. (2025). Exploring key factors associated with training quality among elite Paralympic athletes: A qualitative study. *Frontiers in Sports and Active Living, 7*, Article 1561641. https://doi.org/10.3389/fspor.2025.1561641

Patton, M. Q. (2015). *Qualitative research & evaluation methods: Integrating theory and practice* (4th ed.). Sage.
Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2017). *Self-determination theory: Basic psychological needs in motivation, development, and wellness*. Guilford Press.

Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2023). Self-determination theory. In F. Maggino (Ed.), *Encyclopedia of Quality of Life and Well-Being Research*. Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-031-17299-1_2630

Schwandt, T. A. (1994). Constructivist, interpretivist approaches to human inquiry. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *Handbook of qualitative research* (pp. 118–137). Sage.

Swartz, L., Bantjes, J., Rall, D., Ferreira, S., Blauwet, C., & Derman, W. (2016). "More than just a game": The politics of global fairness in Paralympic sport. *PLOS ONE, 11*(12), e0167481. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0167481

Tweedy, S. M., & Vanlandewijck, Y. C. (2011). International Paralympic Committee position stand—Background and scientific principles of classification in Paralympic sport. *British Journal of Sports Medicine, 45*(4), 259–269. https://doi.org/10.1136/bjsm.2009.065060

Tweedy, S. M., Mann, D. L., & Vanlandewijck, Y. C. (2016). Research needs for the development of evidence-based systems of classification for physical, vision and intellectual impairments. In Y. C. Vanlandewijck & W. R. Thompson (Eds.), *Training and coaching the Paralympic athlete: Handbook of sports medicine and science* (pp. 87–105). Wiley-Blackwell. https://doi.org/10.1002/9781119045144.ch7

United Nations. (2015). *Transforming our world: The 2030 agenda for sustainable development*. https://sdgs.un.org/2030agenda

Wileman, T. M., McKay, M. J., Hackett, D. A., Watson, T. J., Fleeton, J., & Fornusek, C. (2025). Guiding evidence-based classification in para sporting populations: A systematic review of impairment measures and activity limitations. *Sports Medicine, 55*(2), 341–391. https://doi.org/10.1007/s40279-024-02132-y

World Taekwondo. (2023). *WT athlete classification rules* (Effective August 24, 2023). https://www.worldtaekwondo.org/viewer_pdf/external/pdfjs-2.1.266-dist/web/viewer.html?file=http%3A%2F%2Fwww.worldtaekwondo.org%2Fatt_file%2Fdocuments%2FWT+Athlete+Classification+Rules+as+of+August+24%2C+2023.pdf

World Taekwondo. (2024). *World Para Taekwondo poomsae competition rules* (Effective September 30, 2024). https://www.worldtaekwondo.org/att_file/documents/World+Para+Taekwondo+Poomsae+Competition+Rules+20240930.pdf